

**Ը.00.01 – ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՄՏՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ**

**ԱՍՊԻՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ
ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ**

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (75 ՀԱՐՑ)

1. Արտադրության հավասարակշիռ ծավալը «ամբողջական ծախսումներ» մոդելում /ծախսեր-եկամուտ, արտահոսք-ներհոսք եղանակներ/: Հավասարակշիռ ՀՆԱ-ն լրիվ զբաղվածության պայմաններում, անկման և գնաճի խզումները:
2. Պահանջարկի և առաջարկի գնային առաձգականությունները, դրանց գործոնները: Պահանջարկի խաչաձև և եկամտային առաձգականությունները:
3. Արտադրության ծախքերը. արտաքին /հաշվապահական/ և ներքին /այլընտրանքային/ ծախքեր: Տնտեսական շահույթը և դրա աղբյուրները:
4. Կատարյալ և ոչ կատարյալ մրցակցություն. շուկայական չորս հիմնական մոդելները և արդյունավտության համեմատական վերլուծությունն այդ մոդելներում:
5. Ռեսուրսների պահանջարկի բնույթը, գործոնները և առաձգականությունը: Ռեսուրսների օպտիմալ հարաբերակցությունը /նվազագույն ծախքի և շահույթի մաքսիմալացման կանոնները/:
6. Աշխատանքը և աշխատավարձը, հավասարակշռությունը աշխատանքի շուկայում, առանձնահատկությունները:
7. Կապիտալի բնորոշումը. ֆիզիկական և փողային կապիտալ: Տոկոսադրույքը և դրա մեծությունը որոշող գործոնները:
8. Տնտեսական ռենտան, հողային ռենտան որպես ավելցուկ: Հողի գինը:
9. ՀՆԱ-ի հաշվարկման եղանակները, իրական և անվանական ՀՆԱ: ՀՆԱ-ն և բնակչության բարեկեցությունը:
10. Տնտեսագիտության ուսումնասիրության առարկան և դրա էվոլյուցիան: Տնտեսագիտությունը որպես ընտրության, արդյունավետության և խնայողության գիտություն:
11. Հավասարակշռության հաստատման և պահպանման լուսաբանումը «AD-AS» մոդելում:
12. Արժողության /գին, արժեք, փոխանակային արժեք/ և շահույթի /զուտ արդյունք, հավելյալ արդյունք, հավելյալ արժեք և այլն/ տեսությունների էվոլյուցիան:
13. Դասական հայեցակարգի հիմնարար սկզբունքները և դրանց քննադատական մեկնաբանությունները պատմական, ինստիտուցիոնալ և քեյնսյան ուղղությունների կողմից:
14. Մմիթի, Մարքսի և Քեյնսի տնտեսագիտական մոդելները և դրանց համեմատական վերլուծությունը:

15. Գործազրկության և գնաճի կապը՝ Ֆիլիպսի կորը, կարճատև /ստագֆլյացիա/ և երկարատև /մոնետարիզմ, ռացիոնալ և ադապտիվ սպասումների տեսություններ/ ժամանակահատվածներում:
16. Արդյունաբերական սեփականություն (ԱՍ) և մտավոր սեփականության (ՄՍ) օբյեկտները:
17. Գյուտին արտոնագիր տալու պայմանները, ապրանքային և սպասարկման նշաններ, արդյունաբերական նմուշներ:
18. Մարքեթինգային ռազմավարության մշակման գործընթացը:
19. Մարքեթինգային հետազոտությունների հիմնական ուղղությունները և մեթոդները:
20. Գովազդային արշավների կազմակերպում:
21. Կազմակերպության դրամական հոսքերի գնահատում:
22. Ֆինանսական հաշվետվության վերլուծություն:
23. Կազմակերպության ֆինանսների կառավարման համակարգը և խնդիրները:
24. Պատվերի օպտիմալ խմբաքանակի մեծության որոշումը:
25. Պաշարների կառավարման հիմնական համակարգերի համեմատական վերլուծությունը:
26. Ռիսկի կառուցվածքային բնութագրերը:
27. Կազմակերպության արտաքին միջավայրի վերլուծությունը: Կազմակերպության արտաքին անուղղակի ազդեցության ոլորտները /PETSEL վերլուծություն/ և ուղղակի ազդեցության ոլորտները /Մ. Պորտերի մրցակցային ուժերի վերլուծություն/:
28. Կազմակերպության ռազմավարության վերլուծության և ընտրության գործընթացը: Ռազմավարության վերլուծության գործիքները /SWOT, BCG, SPACE/:
29. Շուկայի բացերը և կարգավորման ուղղությունները /մրցակցության սահմանափակումներ, տեղեկատվության անհամաչափություն, հանրային բարիքների արտադրություն, արտաքին էֆեկտները և դրանց տեսակները/:
30. Աղքատությունը և դրա նվազեցման ուղղությունները ՀՀ-ում /աղքատության հասկացությունը, սահմանումները, գնահատումը, գնահատման մեթոդաբանությունը, հիմնական ցուցանիշները/:
31. ՀՀ ֆինանսական համակարգը, կառուցվածքը և հիմնական գործառույթները:
32. Ֆինանսական շուկաները և ֆինանսական միջնորդները, հիմնական գործառույթները:
33. Ֆինանսական վերլուծության հիմնական մեթոդները:
34. Հարկերի էությունը, դասակարգումը և հարկման մեթոդները:
35. Հարկաբյուջետային քաղաքականություն, կազման և վերահսկողության հիմնական մեխանիզմներ:
36. Առևտրային բանկի դերը շուկայական տնտեսության մեջ և հիմնական գործառույթները:
37. Դրամավարկային քաղաքականություն, ծրագիրը, նպատակը և խնդիրները:
38. Արժեթղթերի էությունը, դասակարգումը, տեսակները և կիրառման ժամանակակից ուղղությունները:

39. Ապահովագրության էությունը և դերը տնտեսության մեջ:
40. Կապիտալ բյուջետավորման մեթոդները:
41. Հաշվապահական հաշվառման տարրերը, դրանց սահմանումը և դասակարգումը:
42. Ֆինանսական հաշվետվության ձևերն ու դրանց փոխադարձ կապը:
43. Կապիտալի կառուցվածք և արժեք, գնահատման հիմնական մեթոդները:
44. Պորտֆելային ռիսկ և եկամուտ, գնահատման մեթոդները:
45. Կազմակերպության ֆինանսական պլանավորումը:
46. Ռեսուրսների համամասնության Հեկշեր-Օհլինի թեորեմը և համաշխարհային շուկայում գործոնների գների հավասարեցումը:
47. Եկամուտների բաշխման վրա արտաքին առևտրի ազդեցության Ստոլպեր-Սամուելսոնի թեորեմը:
48. Արտաքին առևտրի վրա տնտեսական աճի ազդեցության Ռիբչինսկու թեորեմը:
49. Ռեսուրսների համամասնության թեորեմի ստուգումը. Լեոնտևի պարադոքսը և դրա մեկնաբանությունները:
50. Մրցակցային առավելությունների Պորտերի տեսությունը:
51. Արտաքին առևտրի հավասարակշռությունը, մեկնաբանությունը Էջվորդի արկղի միջոցով:
52. Ազատ առևտուր, հովանավորչություն, դեմպինգ:
53. Առևտրային հաշվեկշիռը և դրա կառուցվածքը:
54. Վճարային հաշվեկշռի կառուցվածքը և կարգավորման եղանակները:
55. Արտաքին առևտրի տարիֆային կարգավորման եղանակները:
56. Արտաքին առևտրի ոչ տարիֆային կարգավորման եղանակները:
57. Աշխատուժի միջազգային միգրացիան և դրա արդյունավետությունը:
58. Միջազգային արժույթային համակարգի զարգացման հիմնական փուլերը:
59. Արժույթային փոխարժեքը և դրա տեսակները:
60. Գլոբալ տնտեսական հիմնախնդիրների դրսևորումները:
61. Մպառողի վարքի մոդելը: Մարդոստայնային մոդելը: Նվազագույն ծախսերով արտադրության գծային մոդելը:
62. Հավասարակշռության գոյությունը օգտակարության մաքսիմալացման խնդրում: Պահանջարկի ֆունկցիաներ: Անուղղակի օգտակարության ֆունկցիան և հատկությունները:
63. Ծախսերի մինիմալացման խնդիրը: Ծախսերի ֆունկցիան և հատկությունները: Օգտակարության մաքսիմալացման և ծախսերի մինիմալացման խնդիրների միջև կապը:
64. Ձեռնարկության կարճաժամկետ և երկարաժամկետ զարգացումը: Երկակիությունը արտադրությունում: Մրցակցային ձեռնարկության շահույթի մաքսիմալացումը:
65. Տնտեսական զարգացման դինամիկ մոդելներ: «Կապիտալ-ներդրումներ-արդյունք» մոդելը: Տնտեսական աճի Ուզավայի մոդելը:
66. Ընդհանուր հավասարակշռության գոյությունը: Հավասարակշռություն և լավագույն լուծում:

67. Դրամավարկային, հարկաբյուջետային և առևտրային քաղաքականությունները Մանդել-Ֆլեմինգի մոդելում լոդացող և հաստատագրված փոխանակային կուրսերի դեպքում:
68. Պաշարների կառավարման հիմնական մոդելները: Պաշարների կառավարման մոդելների դասակարգումը: Պաշարների կառավարման հիմնական մոդելը:
69. Պետական պարտքի դինամիկ ֆունկցիան: Պետության վճարունակությունը:
70. Օպտիմալ կառավարման մոդելը, մաքսիմումի սկզբունքը: Օպտիմալ կառավարման մոդելը: Օպտիմալ տնտեսական աճի նեոդասական մոդելը:
71. Երկակիության տեսության հիմնական թեորեմները և դրանց տնտեսագիտական մեկնաբանությունը:
72. Երկմատիրցային խաղեր: Խաղերի տեսության հավասարակշռության սկզբունքները: Գովազդային խաղը, որպես լուսաբանող օրինակ:
73. Գծային ռեգրեսիա: Պարամետրերի գնահատման փոքրագույն քառակուսիների եղանակը: Գծայնացվող մոդելներ:
74. Ժամանակային շարքեր. ստացիոնարություն, թվային բնութագրիչները: Կորելոգրամ: Սպիտակ աղմուկ պրոցեսը:
75. Ավտոռեգրեսիոն սահող միջիններով մոդելներ ARMA(p,q):

Գրականություն

Հիմնական

1. Макконнелл К. Р., Брю С. Л., Флинн Ш. М., Экономикс, Принципы, проблемы и политика. Учебник, 18-ое издание, перевод с английского, Москва, 2011, 1009 с.
2. Курс экономической теории: Учебное пособие для студентов вузов, под редакцией А. В. Сидоровича, 3-е издание, Москва, 2007, 1035 с.
3. Котлер Ф., Маркетинг-менеджмент, Экспресс – курс, 2 издание, Москва, 2006, 814 с.
4. Брейли Р., Майерс С., Принципы корпоративных финансов, Москва, 2012, 967 с.
5. Մնացականյան Հ. Գ., Հակոբյան Ա. Ջ., Ֆինանսներ և ֆինանսական համակարգ, Երևան, 2005, 88 էջ:
6. Թորոսյան Թ. Շ., Միջազգային տնտեսագիտություն. առևտուր և ֆինանսներ, երկրորդ հրատարակություն, Երևան, 2005, 382 էջ
7. Carbaugh R., International Economics, 15 th edition, Boston, USA, 2014, 554 p.
8. Магнус Л. Р., Катышев П. К., Эконометрика, Москва, 2001, 400 с.
9. Тарасевич Л. С., Гребенников П. И., Леусский А. И., Москва, 2003, 686 с.
10. Вариан Х., Микроэкономика, Промежуточный уровень. Современный подход, Москва, 1997, 767 с.
11. Տնտեսական իրավիճակների մոդելավորում, Խմբագիրներ Հ. Լ. Սարգսյան, Ա. Հ. Առաքելյան, Երևան, 2009, 174 էջ:

Օժանդակ

1. Աղաջանյան Հ. Բ., Տնտեսագիտության տեսություն, ուսումնական ձեռնարկ, մաս 1, Երևան, 2009, 472 էջ:
2. Աղաջանյան Հ. Բ., Տնտեսագիտության տեսություն, ուսումնական ձեռնարկ, մաս 2, Երևան, 2015, 484 էջ:
3. Пиндайк Р. С., Рабинфельд Д. Л., Микроэкономика, 5-ое изд., Санкт Петербург, 2002, 608 с.

4. Менькю Н. Г., Принципы микроэкономики, 2-ое изд., Санкт Петербург, 2003, 560с.
5. Ղանթարջյան Ս. Լ., Արտադրական մենեջմենթի մեթոդները և մոդելները, Ուս. ձեռնարկ, Երևան, 2009, 133 էջ:
6. Рыхтикова Н. А., Анализ и управление рисками организации: Учебное пособие, Москва, 2012, 239 с.
7. Lasher W., Practical Financial Management, South-Wester, 2011, 767 p.
8. Զուրաբյան Կ. Ա., Միրզախանյան Ք. Զ. Հաշվապահական հաշվառում, ուս. ձեռնարկ, Երևան, 2012, 173 էջ:
9. Բանկային գործ, գլխ. խմբագիր Բ. Ա. Ասատրյան, Երևան, 2013, 687 էջ:
10. О. В. Молчанова, Таможенное дело, М 2005
11. Թորոսյան Թ. Շ., Միջազգային տնտեսագիտություն, երրորդ հրատարակություն, Երևան, 2009, 207 էջ:
12. Фаминский И. П., Международные экономические отношения. 2-е издание, Москва, 2004, 847 с.
13. Husted S., Melvin M., International Economics, 9 th edition, USA, 2012, 424 p.
14. Бурда М., Вишлош Ч., Макроэкономика, Санкт-Петербург, 1997, 829 с.
15. Мэнкью Н. Г., Макроэкономика. пер. с англ., Москва, 1994, 736 с.
16. Сакс Дж., Ларрен Ф., Макроэкономика. Глобальный подход, Москва, 1996, 848 с.
17. Доугерти К., Эконометрика, Санкт Петербург, 2009, 465 с.

ԼՐԱՅՈՒՑԻՉ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (25 ՀԱՐՑ)

1. Տնտեսագիտական հասկացությունները /կատեգորիաները/ և տնտեսական օրենքները: Տնտեսագիտությունը և տնտեսական քաղաքականությունը:
2. Արդյունքի և եկամտի շրջապտույտը շուկայական համակարգում: Պետության տնտեսական դերը և հասարակական բարիքները:
3. Մպառողի վարքը. օգտակարության քանակային և կարգային հայեցակարգերը:
4. Արտադրության ծախքերը կարճաժամկետ /հաստատուն, փոփոխուն, ընդհանուր, միջին և սահմանային ծախքերը/ և երկարաժամկետ հատվածներում /մասշտաբի էֆեկտը և ճյուղի կառուցվածքը/:
5. Ազգային հաշիվների համակարգը, ազգային արդյունքի ցուցանիշները:
6. Տնտեսական տատանումները և պարբերաշրջանը, առաջացման պատճառները և դրսևորման առանձնահատկությունները տնտեսության տարբեր ոլորտներում:
7. Գնաձր, չափման եղանակները, տեսակները. ազդեցությունը արտադրության ծավալի եկամտի ու հարստության վերաբաշխման վրա:
8. Եկամտի ու սպառման, եկամտի ու խնայողության փոխկախվածությունները. սպառման և խնայողությունների գործոնները, սպառման և խնայողության միջին հակումները:
9. Տոկոսադրույքների և ներդրումների փոխկախվածությունը, ներդրումների պահանջարկի կորը, ներդրումների անկայունությունը:
10. Բազմարկման էֆեկտը, բազմարկիչը, արքսելերատորը: Սպառման և խնայողության սահմանային հակումները:
11. «Ամբողջական ծախսումներ» և «AD-AS» մոդելների փոխկախվածությունը:

12. Պետական բյուջեն և ֆիսկալ քաղաքականությունը: Պետական բյուջեի դեֆիցիտն ու պրոֆիցիտը, հայեցակարգային մոտեցումները:
13. Փողի շուկան. փողի առաջարկը և պահանջարկը: Հավասարակշռության հաստատումը փողի առաջարկի անբավարարության ու ավելցուկի դեպքում:
14. Դրամավարկային քաղաքականության նպատակները, գործիքակազմը և փոխանցումային մեխանիզմի քեյնսյան և մոնետարիստական մեկնաբանությունները:
15. Տնտեսական աճը և գործոնները: Տնտեսական աճի նպատակահարմարության բանավեճը:
16. Եկամուտների բաշխման անհավասարությունը /Լորենցի կորը և Ջինի գործակիցը/, պատճառները և վերաբաշխման հետևանքները:
17. Ապրանքային և փողային շուկաների միասնությունը և մակրոտնտեսական հավասարակշռությունը «IS-LM» մոդելում:
18. Շուկայական հավասարակշռության հաստատման Մալթուսի և Մեյի հայեցակարգերը և դրանց քեյնսյան մեկնաբանությունը:
19. Շուկայի ինքնակարգավորման վարկածի քեյնսյան մեկնաբանությունը: Տնտեսական անկման կանխարգելման և հաղթահարման քեյնսյան հանձնարարականները:
20. ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական համակարգը
21. Բնական մենաշնորհները և դրանց պետական կարգավորումը Հայաստանում
22. Ինստիտուցիոնալ տնտեսագիտության արդի ուղղությունները և նշանակությունը:
23. «Աճ» և «զարգացում» հասկացությունները տնտեսագիտության մեջ
24. Գների ազատականացումը և դրա սոցիալ-տնտեսական հետևանքները ՀՀ-ում
25. Աղքատությունը ՀՀ-ում, դրա պատճառները և գնահատման մեթոդները: Աղքատության դրսևորման ձևերը, արտագաղթը և դրանց հաղթահարման ուղիները:

Գրականություն

Հիմնական

1. Институциональная экономика: новая институциональная экономическая теория, учебник, под общей ред. А. А. Аузана, Москва, 2005, 415 с.
2. Диденко Н.И. , Экономика развития, Санкт-Петербург, 2007, 55 с.

Օժանդակ

1. Пиндайк Р. С., Рабинфельд Д. Л., Микроэкономика, 5-ое изд., Санкт Петербург, 2002, 608 с.
2. Աղաջանյան Հ. Ի., Տնտեսագիտության տեսություն, ուսումնական ձեռնարկ, մաս 1, Երևան, 2009, 472 էջ:
3. Աղաջանյան Հ. Ի., Տնտեսագիտության տեսություն, ուսումնական ձեռնարկ, մաս 2, Երևան, 2015, 484 էջ:
4. «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք: